

Vedlegg til studieplan:

PRAKSIS I PRAKTISK-PEDAGOGSIK UTDANNING

**Fagleg ansvar og oppgåver
i samband med praksis**

Innhald

1.0 Innleiing.....	s.4
2.0 Organisering av praksis.....	s.5
2.1 Praksisorganisering PPU-heiltid	
2.2 Praksisorganisering PPU-deltid yrkesdidaktikk	
2.3 Praksisorganisering PPU-deltid fagdidaktikk	
3.0 Arbeidsomfanget i praksisperioden.....	s.6
4.0 Overordna mål og innhald i praksisopplæringa.....	s.6
5.0 Praksisperiodane.....	s.7
5.1 Observasjonspraksis	
5.2 Innføring til læraryrket	
5.3 Utviklingsarbeid	
6.0 Ansvar og samhandling om studentane i praksis.....	s.7
6.1 Høgskulen sitt ansvar	
6.2 Praksisskulen sitt ansvar	
6.3 Studenten sitt ansvar	
6.4 Frammøte – fråvere i praksisperioden	
6.5 Teieplikt og politiattest	
7.0 Praksisførebuing.....	s.12
7.1 PPU heiltid	
7.2 PPU deltid	
8.0 Rettleiing.....	s.13
8.1 Ulike rettleiingssekvensar	
8.2 Rettleiing av PPU deltid studentar som har praksis på eigen arbeidsplass	
8.3 Ulike praktiske døme	
9.0 Midtvegssamtale.....	s.16
10 Arbeidslogg.....	s.16

11 Vurdering..... s.17

11.1 Kriterium for vurdering m/utfyllande kommentarar

11.2 Skikkavurdering

11.3 Ikkje greidd i praksis, men skikka for yrket likevel?

12 Avtaleverket med utfyllande kommentarar..... s.21

12.1 Avtale om praksisopplæring

12.2 Refusjon for løn til praksislærer

1.0 Innleiing

Dette informasjonsheftet er eit vedlegg til gjeldande Studieplan for praksis i praktisk-pedagogisk utdanning og byggjer på *Rammeplan for praktisk pedagogisk utdanning frå 2003*, *Forskrift om rammeplan for praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8-13 frå 2013/2014* og *Nasjonale retningslinjer for praktisk pedagogisk utdanning for profesjonsutdanningar trinn 8-13*. Heftet gir utfyllande kommentarar, og rettar seg mot studentar, praksislærarar, rektorar og fagtilsette ved høgskulen.

Gjennom teori- og praksisopplæring skal studentane bli kjent med dei utfordringane og krav som vert stilt til ein lærar. Rammeplanen understrekar at studentane skal utvikle fagleg-, didaktisk-, sosial-, endrings-, utviklings- og yrkesetisk kompetanse. I tillegg er det viktig at studentane utviklar leiingskompetanse.

Læringsarbeidet i yrkesutdanninga skjer på tre arenaer:

- Praksisfeltet som læringsarena
- Fagstudiet som læringsarena
- Samhandling, utforsking og refleksjon som læringsarena

Utbyttet av praksis er avhengig av kyndig rettleiing, som bygger på praksisskulen og praksislæraren si evne til å gi rom for erfaring, undring og refleksjon.

Rammeplan for lærarutdanning peikar spesielt på at pedagogikkfaget har eit overordna ansvar for heilskap og yrkesretting i utdanninga, med ei særleg fagleg kopling til praksisopplæringa. Det er vidare presisert at alle faga i utdanninga har eit samla ansvar for praksis. Samstundes må utdanninga sjå alle studiefaga i samheng med fagområda i skulen.

Lærarstudentane skal i studiet tileigne seg kunnskapar, ferdigheiter og haldningar som kan legge grunnlag for personleg vekst og danning, og fungere som reiskap i ei profesjonsretta yrkesutdanning.

2.0 Organisering av praksis

Praksis i praktisk pedagogisk utdanning (PPU) har eit samla omfang på 12 veker. Praksis skal vere knytt til fag og fagområde som studenten har fått opptak til, og er formelt kvalifisert til å undervise i.

2.1 Praksisorganisering PPU-heiltid

Semester	Omfang	Tema i praksisperioden
Haust	1 veke +	Observasjonspraksis
Haust	5 veker	Innføring til læreryrket jf. s. 8
Vår	6 veker	Fokus på utviklingsarbeid jf. s. 8

Praksisperiodane skal gjennomførast i grunnskule (mellomsteget eller ungdomsskule) og den vidaregåande skulen.

2.2 Praksisorganisering PPU-deltid yrkesdidaktikk

Praksis er fordelt over to studieår for PPU deltid:

Studieår/semester	Omfang 1)	Tema i praksisperioden
1.studieår vårsemester	1 veke +	Observasjon overgangen frå grunnskule til vidaregåande skule
	5 veker	Innføring til læreryrket jf. s. 8
2. studieår vårsemester	1 veke +	Overgangen frå grunnskule til vidaregåande skule
	5 veker	Fokus på utviklingsarbeid jf. s. 8

Studentar med **yrkesfagleg** bakgrunn, skal ha begge praksisperiodane i den vidaregåande skulen.

2.3 Praksisorganisering PPU-deltid fagdidaktikk

Semester	Omfang	Tema i praksisperioden
1.studieår vårsemester	1 veke +	Observasjonspraksis
1.studieår vårsemester	5 veker	Innføring til læreryrket jf. s. 8
2.studieår vårsemester	6 veker	Fokus på utviklingsarbeid jf. s. 8

Studentar som har **allmennfagleg** bakgrunn, skal gjennomføre ein praksisperiode i grunnskule og ein periode i den vidaregåande skulen.

Dei studentane som er tilsett i undervisningsstilling **minst 50 % gjennom heile skuleåret** kan søkje om å få gjennomføre 5 veker praksis 2. studieår på eigen skule/i eigen klasse. Det er ei føresetnad at studenten underviser i dei faga dei har fagdidaktikk i ved HiSF og med **ekstern rettleiar** som høgskulen tilset.

3.0 Arbeidsomfanget i praksisperioden

Studentane skal gjennomføre arbeid i praksisperioden som skal samsvare med ei vanleg arbeidsveke i **100% stilling i skulen**.

Type aktivitet i praksis	Tal timar /veke
Eiga undervisning 1)	Minimum 8 timar av 45 min (maks 12) /veke
Undervisningsrelaterte aktivitetar 2)	Minimum 8 timar av 45 min
Til saman 3)	Minimum 16 timar av 45 min (maks 20)/veke

1. Dersom 2 studentar har same fag i same klasse, kan dei planlegge og gjennomføre maks 4 timar pr./veke saman
2. Undervisningsrelaterte aktivitetar kan m.a. vere: observasjon av praksislærer/medstudentar, deltaking på samarbeidsmøte, førebuingarbeid, etterarbeid, teammøte og konferansetimar m.m.
3. Eiga undervisning og deltaking i praksislærer/medstudent si undervisning

Rettleiing:

Praksisrettleiar skal ha 4 timar pr. veke med ein student og 6 timar pr. veke med to studentar.

Når **PPU deltid** studenten har **praksis på eigen arbeidsplass**, skal praksislærer vera tilstades/observerer studenten si undervisning i minimum 2-3 t/v. Kvar student skal ha rettleiing minimum 3- 4 t/v, til saman totalt 6 timar pr. veke.

4.0 Overordna mål og innhald i praksisopplæringa

Utdanninga skal vere praksisbasert og yrkesretta, og det er difor viktig å utvikle eit samspel mellom erfaringsbasert, verdibasert og teoribasert kunnskap. Å utvikle evne til å sjå samanhengar mellom praksis og pedagogisk teori er med på å gje ein heilskapleg kompetanse for pedagogisk arbeid og utvikling av lærarprofesjonalitet.

Målsetjingane for praksis uttrykt i Rammeplan for PPU, kap. 2.3, skal vere overordna for all praksisopplæring i studiet. Når studentar, i samarbeid med praksislærer, planlegg, gjennomfører og evaluerer undervisning skal prinsippet om tilpassa opplæring til elevane sine evner, føresetnader og behov drøftast og ha konsekvensar for arbeidet.

Studentane skal arbeide med ulike former for elevvurdering. Elevvurdering og vurdering av eiga undervisning kan vere til hjelp for studentane si eiga utvikling og refleksjon over lærarrolle. Kjennskap til korleis gjennomføra tilpassa opplæring i praksis, samarbeid heim-skule, kollegasamarbeid er sentrale tema i praksisperiodane.

Sjå studieplanen på www.hisf.no

5.0 Praksisperiodane

I praksisperiodane vil rettleiinga i hovudsak ha fokus på planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisningsopplegget til studentane.

5.1 Observasjonspraksis:

Observasjonspraksisveka vert i hovudsak organisert av praksisskulen. Både leiinga og den som er ansvarleg for praksis ved skulen og praksislærarar skal delta i rettleiing av studentane denne veka. Rettleiinga skal rettast mot måla og innhaldet for perioden.

Mål:

- å utvikle forståing for eleven og elevrolla
- å få kjennskap til heile skulesystemet tidleg i studiet
- å knyte kontaktar med praksisskulane
- å bli kjent med arbeidsformer og arbeidsoppgåver i ein klasse/ar.

Døme på innhald:

- Observasjon av ulike lærarar i ulike fag, men mest i fag studentane har undervisningskompetanse i.
- Observasjon av elevar (elevføresetnader), og relasjonar mellom elevar og mellom elevar og lærarar.
- Planlegging av undervisning og ulike plandokument som skulen arbeider i høve til (læreplanar, lokale planar m.m.), og korleis desse vert laga.
- Deltaking i samarbeidsmøte med lærarar (teammøte, faggruppemøte osv)
- Vere med på/delta i elevsamtale
- Vere med på/delta i konferansetime/møte med heim, støtteapparat, lokalsamfunnsrepresentantar
- Orientering om korleis skulen er organisert, administrativt arbeid og oppgåver, leiing, pedagogisk plattform m.m.
- Orientering i skulevurdering og utviklingsarbeid på skulen

5.2 Innføring til læreryrket

Dei overordna måla for praksis er sentrale for perioden.

Studentane skal:

- gjennom arbeid med og refleksjon over teori, observasjon og egne undervisningsoppgåver utvikle evne til didaktisk arbeid i aktuelle fag, planleggje, gjennomføre og evaluere undervisning med utgangspunkt i læreplanar og andre sentrale skuledokument
- kunne legge til rette for læring i ulike fag, vurdere og anvende aktuelle læreplanar
- kunne kartleggje og vurdere elevens/lærlingens føresetnader og behov for tilpassa opplæring
- kunne legge til rette for differensiert opplæring på ulike klassesteg
- bidra til å utvikle godt læringsmiljø i elevgruppa
- vise evne til samarbeid med elevar/lærlingar, medstudentar, praksislærarar og eventuelle andre aktuelle samarbeidspartnarar i planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringa
- utvikle evne til didaktisk arbeid (planleggje, gjennomføre og evaluere undervisning) med utgangspunkt i læreplanar og andre sentrale skuledokument
- få innsikt i korleis det vert lagt til rette for læring i ulike fag og drøfte fagdidaktiske problemstillingar med kollegaer på praksisskulen
- kunne identifisere behov, og setje i verk tiltak for elevar med særskilte opplæringsbehov
- kunne gjere greie for, vurdere og anvende læreplanar, lovverk og andre styringsdokument og det verdigrunnlaget og kunnskaps- og læringssynet desse byggjer på
- få kjennskap til ulike arbeids- og undervisningsformer på ulike klassesteg
- være i stand til å forstå, vurdere og utvikle samspel mellom formålstenlege organiseringsformer og gode læringsstrategiar
- utvikle kunnskapar om læringsmiljø og korleis skape eit godt læringsmiljø i klassen/ gruppa
- utvikle samarbeids- og kommunikasjonsferdigheiter i høve til elevar, kollegaer og foreldre

5.3 Utviklingsarbeid

Målsetjingar med utviklingsarbeidet.

Studentane skal:

- få erfaring med å analysere og vidareutvikle sider ved eigen og felles pedagogisk kompetanse i gruppa og i organisasjonen.
- bidra til å fornye og endre innhald i fag, arbeidsmåtar og måtar å organisere læring på
- kunne samarbeide med elevar/lærlingar, kollegaer og andre i planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringa
- utvikle forståing for skulen sin, og eventuelt bedrifta sine særtrekk som organisasjon generelt og i forhold til eige yrke særskilt
- kunne grunngi og utvikle si faglege og fag-/yrkesdidaktiske forståing og pedagogiske praksis ut frå et samfunnsperspektiv

6.0 Ansvar og samhandling om studentane i praksis

Rettleiing av studentar kan bli gitt av ein eller fleire praksislærarar.

Praksisskulen organiserer praksisopplæringa til beste for studenten i nært samarbeid med HiSF.

6.1 Høgskulen sitt ansvar

Instituttleiар/programansvarleg ved praktisk-pedagogisk utdanning har fagleg ansvar for praksisopplæringa.

Programansvarleg og praksiskoordinator har ansvar for å informere om praksisopplæringa.

Praksiskoordinator:

- gjere avtale med praksisskular om praksisplassar for studentar
- arrangere praksisførebuande møte og praksissamlingar
- kommunikasjon med praksisfeltet

Faglærarar:

- delta på eller leie praksisførebuande møte
- synleggjere praksisrelaterte og fagdidaktiske sider ved faga
- følgje opp enkeltstudentar i praksis
- besøke praksisskulen der studentane gjennomfører praksis (i den grad det lèt seg gjere). Faglærar kontaktar praksislærar i god tid før praksisbesøket

Ved praksisbesøket kan faglærar:

- vere til stades i undervisninga eller i deltakande observasjon
- gi etterrettleiing
- ha samtale med studentane og praksislærarane

6.2 Praksisskulen sitt ansvar

Rektor/praksiskoordinator:

- Hovudansvaret for praksisopplæringa i praksisskulen
- Ansvar for å informere studentane om skulen som organisasjon, skuleleiing, pedagogisk plattform og utviklingstiltak
- Ansvar for å signere avtale om praksisopplæring
- Ansvar for å sende inn refusjonskrav til høgskulen
- Sende vurderinga pr. vanleg post til høgskulen seinast **innan 14 dagar** etter praksis er avslutta.

Praksislærer:

- Praksisopplæringa i praksisskulen, inkludert rettleiing
- Å vurdere studentane i praksisopplæringa og skrive praksisvurdering
- Å delta på praksisførebuande møte
- At det vert gjennomført ein individuell samtale midtvegs i praksisperioden
- Den løpande skikkavurderinga av studentane
- Å skrive praksisvurdering for kvar student, der den signerte eigenvurderinga frå studenten er inkludert. Levere vurderinga til rektor for signering.

6.3 Studenten sitt ansvar

- Studentane har ansvar for å orientere seg om dei retningslinene som gjeld for ein lærar (instruks, lover, føresegner og gjeldande planar). Retningslinene gjeld òg for ein student som er i praksis.
- Skal ta kontakt med praksislærer og lage planar for praksis i god tid før perioden tek til
- Har ansvar for førebuing, gjennomføring og etterarbeid av praksisopplæringa
- Studentane har medansvar for å få til eit godt samarbeid med elevane, medstudentar og praksislærer

6.4 Frammøte- fråvere i praksisperioden

Studenten tek kontakt med praksislærer i god tid før praksisperioden tek til og møter på skulen klokka 09.00 første dag i praksisperioden (om det ikkje er gjort anna avtale).

Det er frammøteplikt til **alle** praksislærer/medstudent sine timar, jf. Studieplan med praksis for PPU. Studenten følgjer praksislærer, tilsvarende 100% stilling i skulen.

Praksisskulen kan gi permisjon for enkelttimar. Når det er spørsmål om permisjon ut over dette, vender ein seg til Høgskulen ved programansvarleg for PPU. Dersom studenten ikkje kjem opp i minimumstalet for undervisningstimar, må timar takast att i etterkant av praksisperioden.

Dersom ein student blir sjuk i praksisperioden, pliktar ho/han **straks å gi melding til** praksislærer om fråveret.

Ein dag fråvær: studenten treng til vanleg ikkje å ta att denne dagen

To dagars fråvær: praksislæraren avgjer om det praksisskulen om det er naudsynt å ta att desse dagane

Lengre fråvær: må heile praksisperioden, eller delar av perioden takast opp att etter nærare vurdering av praksisskulen og programansvarleg. Studenten må då sende sjukmelding til programansvarleg.

Vikararbeid: Studenten skal **ikkje** nyttast som vikar i den tida han/ho er i praksis.

6.5 Teieplikt og politiattest

Studentane har teieplikt i alle tilhøve som gjeld elevane og deira føresette jamfør § 42 i grunnskulelova. Alle studentane må skrive under på teiepliktskjema. Programansvarleg har ansvar for at dette vert gjort.

Politiattest skal studentane levere ved studiestart.

7.0 Praksisførebuing

Praksisførebuing og etterarbeid av praksis går inn som eit ledd i undervisningsplanen på PPU.

7.1 PPU heiltid

Studentane møter praksislærer og faglærarar til eit praksisførebuande møte i forkant av praksisperioden. Møtet er obligatorisk for studentar, praksislærarar og faglærarar ved PPU heiltid.

Målet med møtet er:

- å førebu det faglege samarbeidet og innhaldet i komande praksisperiode
- å klargjera arbeidsoppgåvene til kvar enkelt før, gjennom og etter praksisperioden
- å klargjera forventningane til praksis frå studentane og praksislærer

7.2 PPU deltid

Praksisførebuande møte vert gjennomført via Adobe Connect.

Deltakarar på møte er praksislærarar, studentar og praksiskoordinatorar.

8.0 Rettleiing

Læringsutbyttet for studentane er avhengig av kyndig rettleiing, som byggjer på praksisstaden og praksisrettleiar si evne til å gje studentane erfaring, som kan skapa undring og refleksjon.

Praksisopplæringa tek utgangspunkt i handlings - og refleksjonsmodellen som vektlegg dialog mellom student og rettleiar. I tillegg vert det lagt vekt på modell-læring. Å utvikle evne til kritisk refleksjon og vurdere eigen praksis er difor ei sentral målsetjing for alle praksisperiodane. Taus kunnskap er ei form for erfaringsbasert kunnskap som det kan vera vanskeleg å verbalisere. For å utvikle erfaringsbasert kunnskap er det difor viktig å vere i eit samspel med andre yrkesutøvarar der erfaringar vert drøfta. Samstundes kan forholdet mellom praksislærar og student fungere som eit meister – svennforhold, der dugleik og kunnskapar er asymmetrisk fordelt. Den erfarne læraren si oppgåve vert på den eine sida å fortelje og vise, og på den andre sida å korrigere og vurdere studentane sine arbeidsoppgåver. På same tid er det viktig å stimulere til refleksjon også rundt den praksisen som praksislæraren utøver.

8.1 Ulike rettleiingssekvensar

I starten av rettleiingsforholdet er det viktig å bruke tid på ei samtale, der det vert avklart kva forventningar både rettleiar og studentar har til seg sjølve, kvarandre og til rettleiingsperiodengenerelt.

Førrettleiing

Før undervisninga skal studenten levere eit rettleiingsdokument som utgangspunkt for samtale om mål, innhald og arbeidsmåtar. Studenten har og ansvar for innspel til rettleiinga. I førrettleiinga kan ein ta utgangspunkt i den didaktiske relasjonsmodellen (rammefaktorar, elevføresetnader, mål innhald, læreprosess, vurdering).

Førrettleiinga skal sikre at studenten får rettleiing i førekant av undervisninga si, og at rettleiinga vert gitt på bakgrunn av studenten sine føresetnader. Rettleiinga gir moglegheiter for utvikling av refleksjon, og skal såleis vere ei hjelp i førebuinga til undervisninga.

Gjennomføring av undervisninga/observasjon

Når det gjeld gjennomføring av undervisninga er det viktig at rettleiar si rolle er avklart på førehand. Rettleiar kan gå inn i rolla som observatør, og kan sjå etter spesielle ting etter avtale med studenten. I andre samanhengar kan det vere viktig at rettleiar kan inn og undervise saman med studenten, og på den måten fungere som ein rollemodell.

Etterrettleiing

I den daglege etterrettleiinga er det viktig at studentane vert utfordra i høve til didaktisk tenking og observasjon. Studenten si eigenvurdering og eigenutvikling er viktige mål. Å reflektere over erfaringar og utvikle evne til kritisk refleksjon i høve til pedagogisk teori, er sentralt i utvikling av profesjonen som lærar. Praksisrettleiar har ei viktig rolle i høve til å rette fokus mot samanhengar mellom praksis og teori, og bidra til analyse av praksiserfaringar med utgangspunkt i pedagogisk teori.

I denne fasen vert planar og førebuing vurdert i høve til det som verkeleg skjedde i praksis.

- Gjekk undervisninga som planlagt, måtte noko endrast, kva og kvifor?
- Innhaldet i undervisninga i høve til målsetjingar: *var undervisninga tilpassa kvar einskild elev, nådde elevane læringsmåla?*
- Læreprosessar, læringsmiljø, lærarrolle, elevrolle m.m.

8.2 Rettleiing av PPU deltid studentar som har praksis på eigen arbeidsplass

Studenten skal førebu eit undervisningsopplegg og be om rettleiing på førehand. Studenten lagar ein grovplan for undervisninga si **for heile praksisperioden** (mål, innhald, metodar, evaluering m.m). I tillegg lagar studenten ein **detaljplan for dei 8 timane** pr. veke som er definert som praksis. Praksisrettleiar gir studenten tilbakemelding på planane.

Student og praksislærar må saman finne fram til ein tenleg plan for rettleiinga som er mogleg å gjennomføre.

Noko rettleiing kan òg gå føre seg på e-post/telefon.

8.3 Ulike praktiske døme på rettleiing

Praktiske døme i samband med rettleiing:

Ofte kan ulike Case vere eit greitt utgangspunkt for diskusjon og refleksjon rundt skulerelaterte problemstillingar. Ein framgangsmåte kan til dømes vere:

Studentane vert presentert for ei problemstilling. Dei diskuterer (5-10 minutt) korleis ein kan/bør/skal gå fram i høve til problemet. Dei kjem med forslag til løysing.

Praksislæraren er tilhøyrar, men stiller gjerne oppklarande spørsmål undervegs.

Når summinga er ferdig og studentane sin konklusjon er klar, kan praksislæraren gjere ei kort oppsummering og kome med sitt forslag til løysing. Korleis grunngjev ein sine handlingsval? Fasitsvar fins ikkje.

Døme på nokre skulerelaterte Case:

- Frode har gong på gong ikkje gjort leksene sine. Noko må gjerast. Forslag?
- Mor til Bente har den siste tida fleire gonger ringt deg privat og klaga over lærer Jenssen som er timelærer i klassen din. Korleis vil du takle problemet?
- På personalrommet er det diskusjon - Kva er ein god lærer ? Kva for kriterium meiner du er viktige?
- Klassen har nytta sakser i ein time. Når timen sluttar, ser du at det manglar ei saks. Du gjer klassen merksam på dette, og elevane startar med å leite. Saksa vert ikkje funnen. Kva vil du gjere når saksa framleis ikkje er kommen til rette? Kor langt er du villig til å gå?
- To gutar byrjar å slåss. Kva gjer du? Kvifor?
- Ein elev skriv grove ord og rablar i eit leksikon som tilhøyrar skulen. Kva gjer du?
- Det startar ein ny elev i klassen. Kva vil du som lærar gjere for å ta i mot ein ny elev i din klasse?

Nokre forslag til emne til diskusjon i samtaletimane:

Arbeidsmåtar -lærarrolla - kontaktlærer sitt ansvar - dagbok -skulen sine rådsorgan – lekser - arbeidsplan - ordensreglar - klassereglar - gløyming - retting - tavlearbeid - tilpassa undervisning – elevsamarbeid – uteskule – inspeksjon – friminutta - skulen sitt verdigrunnlag - bruk av lærebøker – stemmebruk – klasseleiing - læreplanar - samarbeid heim/skule - integrering av framandspråklege – teamarbeid - bruk av IKT i undervisninga - observasjonar – elevvurdering - klassens time – elevråd – samarbeid – elevmedraderett - klasserutinar - organisering av klasserom - likestilling: gutar og jenter m.m

9.0 Midtvegssamtale

Om lag midt i praksisperioden skal student og praksislærer gjennomføre ei midtvegssamtale, som også skal inkludera ei midtvegsvurdering. Her skal *studenten* ha førebudd seg ved å skrive ned ei vurdering av seg sjølv på bakgrunn av både individuelle og generelle læringsmål for den aktuelle praksisperioden (dei generelle måla står under avsnittet vurdering i studieplanen). *Praksislærer* skal og ha førebudd seg skriftleg ut frå dei same kriteria.

I midtvegssamtalen skal også praksislærer og student *gje kvarandre* ei tilbakemelding i høve til den *retteleiinga* som har gått føre seg:

- Korleis opplever *studenten* retteleiinga og bruk av retteleingstimane? Synspunkt på retteleiar si rolle og si eiga rolle. Framlegg til endringar? Eventuelt nye forventningar?
- Korleis opplever *praksislærer* at studenten brukar retteleingstimane? Aktivitetsnivå? refleksjonsnivå? Framlegg til endringar? Eventuelt nye forventningar framover?

Det er naturleg å sjå midtvegssamtalen i samanheng med forventningssamtalen.

Midtvegssamtalen skal dokumenterast med dato, som praksislærer fører på framside av «Vurderingsskjema i praksis».

10 Arbeidslogg

Studentane skal i praksisperioden skrive ein arbeidslogg der dei reflekterer over erfaringar i løpet av dagen/veka. Loggen er eit nyttig reiskap for etterarbeid av praksisperioden og for eigen refleksjon og utvikling. Den gir og eit grunnlag i samband med førebuing av andre praksisperiode og tverrfagleg pedagogisk utviklingsarbeid.

11 Vurdering

Vurdering av studenten skal gjevast under vegg, og på ein slik måte at studenten kan utvikle seg. Vurderinga skal framheve dei framsteg studenten gjer, vere ei hjelp til å styrke studenten sine sterke sider, og gjere studenten klar over dei område han/ho må arbeide vidare med.

Dersom praksislærer er i tvil om studenten skal få godkjent sin praksisperiode, skal programansvarleg informerast snarast mogleg.

Det er utarbeidd eige skjema: "Varsel om fare for ikkje greidd i praksis" som praksislærer fyller ut og sender til studenten, med kopi til programansvarleg ved PPU. Dette ligg på HiSF sine praksissider på www.hisf.no:
http://www.hisf.no/no/for_studentar/ditt_studium/praksis/praksis_ppu/for_praksisskular

Vurderinga praksislærer gir etter praksisperioden, skal relaterast til mål og målområde i rammeplanen for praksis. Praksisskulen skal nytte skjema for vurdering av praksis på PPU, med utgangspunkt i dei oppsette kriteria. Skjema ligg på HiSF si praksisside for PPU på internett (sjå lenke ovanfor).

Vurderingsskjema skal sendast med vanleg post til høgskulen ved praksiskoordinator så snart som råd, og seinast ei veke etter at praksisperioden er avslutta. Studenten må gjerast kjend med innhaldet og helst ha lest gjennom vurderinga før den vert sendt til høgskulen. Eigenvurdering til studenten er ein del av praksisvurderinga og skal følgje sendinga.

Studenten skal ikkje ha kopi av praksisvurderinga, då dette er eit internt dokument berre til bruk for høgskulen.

Praksis vert vurdert til **greidd/ ikkje greidd**. Sjå Forskrift til Rammeplan for praktisk pedagogisk utdanning § 3 og Rammeplan for PPU kap. 2.4.

11.1 Kriterium for vurdering m/utfyllande kommentarar

Studentane skal vurderast i høve til dei ulike kompetansemåla i utdanninga: Fagleg kompetanse, didaktisk kompetanse, sosial kompetanse, endrings- og utviklingskompetans, yrkesetisk kompetanse og leiingskompetanse.

Nokre kriterium; å rettleie og gå utifrå, kan vere til hjelp. Studenten skal vurdere seg sjølv ut frå dei same kriteria. Fylgjande kriterium (jf. kompetansemåla) er viktige i forhold til læraryrket og i forhold til eigen studieplan:

- **Forhold til elevane**

Har studenten god kontakt med dei einskilde elevane i klassen?

Tek ho/han omsyn til at elevane er ulike?

- **Bruk av ressursar og rammefaktorar**

Nyttar studenten tid, rom, materiell, utstyr osb. på ein god måte?

Ser studenten at rammefaktorane kan avgrensa undervisning og læring, men gjere undervisning og læring betre?

- **Mål med undervisninga**

Har studenten tenkt gjennom kva elevane skal få ut av undervisninga på det intellektuelle, emosjonelle og dugleiksmessige plan? Har studenten klare mål med undervisninga?

- **Innhaldet**

Er val av innhald gjennomtenkt?

Passar innhaldet til elevane sine føresetnader?

Greier studenten å få fram innhaldet?

- **Arbeidsmåtar**

Er studenten i stand til å prøve seg på fleire ulike arbeidsmåtar?

Er val av arbeidsmåtar gjennomtenkt og grunngjeve?

Passar val av arbeidsmåtar til elevane sine læreføresetnader og dei aktuelle rammene for undervisninga? Passar dei måla for undervisninga?

- **Vurdering**

Er studenten i stand til å rettleie og vurdere elevane på ein måte som byggjer opp under eleven si utvikling?

Er studenten mottakeleg for attendemelding frå elevane?

Har studenten ei realistisk oppfatning av si eiga undervisning, og viser ho/han vilje til å endra på den?

- **Lærarrolla**

Syner studenten forståing for kva lærarrolla inneber mellom anna når det gjeld krav til omsorg for eleven, krav til samarbeid i skulesamfunnet og samarbeid med lokalmiljøet og arbeidslivet?

Er studenten i stand til å utnytta den handlefridommen som læreplanen legg opp til?

- **Mottakeleg for rettleiing**

Er studenten open for å diskutere alternative undervisningsmåtar?

Kan ho/han halde fast ved sjølvstendige vurderingar?

Syner studenten evne og vilje til samarbeid med rettleiar?

- **Evne til å utvikle seg som lærar**

Er studenten i stand til å dra nytte av eigen røynsler?

Har studenten evne og vilje til å utvikle seg sjølv og sin eigen pedagogiske praksis?

Dei to siste kriteria er særskilte viktige, fordi dei fokuserar på studenten sin utviklingsprosess.

Læreryrket stiller store krav til utviklings- og samarbeidsevne, noko som bør takast omsyn til når ein skal godkjenne studenten som lærar.

Samla kan desse kriteria vera retningsgjevande for kva som vert kravd for å bli godkjent som lærar. Dei bør difor danne utgangspunkt for vurderinga frå praksislærar etter at praksis er avslutta.

11.2 Skikkavurdering

Praksislærer har plikt til å melde frå, dersom ein er i tvil om ein student er skikka for yrket som lærar. Det er eigne kriterium å gå etter i samband med skikkavurdering.

Sjå heimesida for praksis http://www.hisf.no/no/for_studentar/ditt_studium/praksis/praksis_ppu og lenka til forskrifta om *Skikkavurdering*.

Dersom det er tvil om ein student kan bli yrkessertifisert, må programansvarleg ved studiet kontaktast straks. Det formelle grunnlaget for yrkessertifisering er nedfelt i lov om universitet og høgskular, § 42 b, i forskrift om yrkessertifisering vedteken av KUF 16. august 1999 og i Rammeplan for praktisk pedagogisk utdanning, fastsett 3. april 2003. Om ein er i tvil om ein student er skikka for læraryrket, skal tvilen meldast til programansvarleg på dette skjemaet snarast råd. Bekymringsmeldinga vert utfylt av praksislærer og underskrivast av praksislærer og rektor. Studenten skal vere informert om at det vert meldt tvil om studenten er skikka for læraryrket.

Ved slutten av lærarutdanninga tek høgskulen i samarbeid med praksislærer eller faglærarar ved høgskulen endeleg stilling til om lærarkandidaten er skikka for læraryrket. Dette er ei heilskapsvurdering som omfattar både faglege, pedagogiske og personlege føresetnader for å kunne fungere.

Desse kriteria kan vera med på å utvikle det kvalifiserte skjønnet som er naudsynt for å kunne gjennomføre den særskilde yrkessertifiseringa som lærarutdanninga er pålagt:

- Studenten syner manglande vilje og evne til omsorg og til å leia læringsprosessar for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagen og verksemda i skulen
- Studenten viser manglande evne og vilje til å ha oversikt over kva som går føre seg i ei barnegruppe eller i ein klasse, og ut frå det skapa eit miljø som tek omsyn til tryggleiken til barn og unge og den psykiske og fysiske helsa deira
- Studenten tek ikkje ansvar som rollemodell for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagen og verksemda i skulen
- Studenten viser manglande vilje eller evne til å kommunisere og samarbeide med barn, unge og vaksne
- Studenten har problem slik at han eller ho fungerer svært dårleg i høve til omgjevnadene sine
- Studenten viser for liten grad av sjølvinnsikt i samband med oppgåver i lærarstudiet
- Studenten viser mangel på vilje eller evne til å endre uakseptabel åtferd i samsvar med rettleiing

11.3 Ikkje greidd i praksis, men skikka for yrket likevel?

Det er ikkje slik at det automatisk skal reisast tvil om studenten er skikka dersom han får vurderinga *ikkje greidd* i praksis. Praksislærar skal ved denne vurderinga ta stilling til om studenten har eit forbetningspotensiale. Dette heng saman med eventuelle krav til betring hos studenten (Jf. midtvegsamtalen ovanfor). Kva som har gjort at vurderinga til slutt er blitt *ikkje greidd*, kriterium for skikkavurdering, og korleis ein vurderer at studenten vil utvikle seg gjennom rettleiing fram mot ein ny praksisperiode. Om svaret er nei på spørsmålet om forbetningspotensiale, bør det meldast tvil om studenten er skikka eller ikkje.

Det er også høve for ein praksislærar til å gi ein student vurderinga *greidd* i praksis, og likevel melde tvil om han er skikka. Dette vil kunne vere aktuelt i samband med kunnskap eller røynsle ein får om studenten som ikkje kjem til uttrykk gjennom praksisen eller har noko med denne å gjere. Dette kan vere rasistiske standpunkt, rusproblem, valdsbruk, overgrep, etc (sjå nemnte kriterium for skikkavurdering).

12 Avtaleverket med utfyllande kommentarar

12.1 Avtale om praksisopplæring

Avtale om praksisopplæring for PPU er utarbeidd med utgangspunkt i "*Arbeidsavtale om arbeidsvilkår for øvingslærer i praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) og i faglærer- utdanningen i musikk, dans og drama*" – vedlegg til "Avtale 7. mars 2005" - UFD

Høgskulen har faste praksisavtalar med nokre praksisinstitusjonar i Sogn og Fjordane som dei er forplikta til å nytte før nye praksisavtalar kan inngåast.

I førekant av kvar praksisperiode er det Høgskulen ved praksiskoordinator som kontaktar aktuelle praksisinstitusjonar og spør etter praksisplassar. Når munnleg avtale er inngått med praksisinstitusjonen, sender høgskulen 3 eksemplar av *Avtale om praksisopplæring* til rektor for signering. Praksisinstitusjonen sender eitt eksemplar i retur til høgskulen.

Høgskulen sin mal for praksisavtale er å finne på [praksissida til PPU](#)

12.2 Refusjon for løn til praksislærer

Høgskulen refunderer 50% overtidsgodtgjering for kvar time

utgifter til praksisopplæring:

For kvar hovudpraksis:	Ein student	To studentar
Førebuing til rettleiing	1 time pr. veke	2 timar pr. veke
Tid til rettleiing	4 timar pr. veke	6 timar pr. veke
Rapportskriving og administrasjon	1 time pr. veke	2 timar pr. veke
Totalt	6 timar pr. veke	10 timar pr. veke

Det vert også gitt refusjon:

- For praksisførebuaende møte som høgskulen kallar inn til
- Når studenten har fleire undervisningsfag og praksisskolen må nytte to rettleiarar. For at studenten skal få undervise nok i faga sine, kan skulen nytte 1 time meir pr. veke pr. praksislærer
- Praksislærer vil få utbetalt godtgjersle med 50 % overtid både for reisetid og deltaking på praksisførebuaende møte
- Ekstern rettleiar (som reiser til student i praksis) får utbetalt godtgjersle med 50% overtid både for reisetid og deltaking i undervisninga til studenten

Refusjonsskjema er å finne på [praksissida til PPU](#) på internett.

Reknearket reknar sjølv ut samla timetal når årsløn vert ført på reknearket (obs: alle ark/faner må fyllast ut).

Før refusjon kan utbetalast må følgjande vere oppfylt:

- Avtale om praksisopplæring må vere signert og returnert til HiSF
- Høgskulen må ha motteke praksislærer/rettleiar si praksisvurdering (inkludert studenten si eigenvurdering)